

Sygn. akt V Ga 311/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący: SSO Wiesław Kasprzyk,

Sędziowie: SSO Beata Kurowska

SSR del. Maciej Rzewuski (spr.),

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Chodkowska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa I. N.

przeciwko M. N.

o zapłatę

i z powództwa wzajemnego M. N.

przeciwko I. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej (powódki wzajemnej) od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 14 czerwca 2017 r., V GC 92/16

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu – Sądowi Gospodarczemu w Olsztynie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za II instancję.

SSO Beata Kurowska SSO Wiesław Kasprzyk SSR del. Maciej Rzewuski

Sygn. akt V Ga 311/17

UZASADNIENIE

Powódka I. N. wniosła o zasądzenie od pozwanej M. N. na swoją rzecz kwoty 21.551,11 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 15.162,97 zł od dnia 5 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty i od kwoty 6.388,14 zł od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu podała, że strony łączyła umowa spółki cywilnej zawarta w dniu 11 października 2001 r. pomiędzy E. D. a A. B., zmieniona aneksem z dnia 11 grudnia 2006 r. w którym rozszerzono skład osobowy spółki o I. N. i M. N.. Wspólniczki prowadziły działalność w zakresie sprzedaży detalicznej wyrobów farmaceutycznych. Udział powódki w spółce wynosił 20%, a pozwanej 80%. Strony umowy spółki postanowiły, że udział w zyskach i stratach będzie równy udziałowi w spółce. W dniu 12 listopada 2014 r. powódka wypowiedziała udział w spółce, wobec czego wraz z końcem roku obrachunkowego przestała być współnikiem w Aptece (...). Pozwana samodzielnie dokonała zamknięcia działalności Apteki (...). Dotychczas nie nastąpiło jednak rozliczenie finansowe spółki. Pozwana sporządziła PITy do Urzędu Skarbowego, w którym ujęła dochód należny powódce w związku z

przysługującym jej udziałem, jednak faktycznie pieniędzy z tego tytułu nie wypłaciła. Pozwana nie rozliczyła się z powódką za żaden rok prowadzenia wspólnej działalności gospodarczej.

Pozwana M. N. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Jednocześnie wniosła powództwo wzajemne żądając zasądzenia na swoją rzecz od I. N. kwoty 2.136,04 zł z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu wzajemnego do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazała, iż w momencie złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy spółki przez powódkę (pозwaną wzajemną) M. N. była zmuszona zamknąć prowadzoną wspólnie aptekę (...) Zamknięcie apteki wygenerowało koszty w wysokości 13.640,02 zł, które zostały zapłacone przez pozwaną częściowo z dochodu spółki za rok 2014, w większości jednak z majątku osobistego pozwanej. Przeznaczyła też na ten cel pieniądze pochodzące z pożyczek od matki A. T.. Kwota ta stanowiąca stratę spółki, winna być podzielona pomiędzy strony stosunkowo do ich udziału w zyskach i stratach.

W dalszej części uzasadnienia pozwana wskazała, że decyzja powódki w przedmiocie prowadzenia apteki była podyktowana chęcią pomocy synowi i synowej. Powódka oświadczyła pozwanej, że rezygnuje z fizycznego przekazywania jej pieniędzy stanowiących zysk spółki, pieniądze te miały być przeznaczone dla pozwanej i jej rodziny. Pozwana wskazała, iż powódka wbrew zapisom umowy, nie zamierzała świadczyć i nie świadczyła pracy na rzecz spółki. Generowało to dodatkowe koszty spółki, gdyż zamiast powódki należało zatrudnić pracownika – kierownika apteki. Natomiast pozwana dążąc do zminimalizowania kosztów działalności spółki zmuszona była pracować przez cały czas trwania spółki w godzinach otwarcia apteki, wykonywała też pracę sprzedawcy, sprzątaczkę, fasowaczkę, a nawet księgową (przy pomocy swojej matki). W każdym roku działalności spółki stanowiło to dodatkowy zysk dla spółki w kwocie łącznej ok. 42.960 zł. Ponadto pozwana wskazała, iż powódka mylnie wyliczyła zyski osiągnięte przez spółkę, nie uwzględniając kosztów podlegających odliczeniom. Nadto, powódka winna zwrócić pozwanej kwotę stanowiącą równowartość z kwoty stanowiącej wydatki poniesione przez pozwaną na zamknięcie apteki. Według dokumentów pozwana na ten cel wydała kwotę 13.640,02 zł z tej kwoty 20 % daje kwotę 2.728 zł. Od tej kwoty należy odjąć kwoty 536,64 zł oraz 55,32 zł co daje ostatecznie 2.136,04 zł. W końcu pozwana wskazała, iż powódka nie przejawiała dobrej woli w przystąpieniu wnuczki K. P. do spółki cywilnej.

Powódka I. N. (pозwana wzajemna) złożyła na powyższe odpowiedź, w której wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego w całości i zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu podała, że twierdzenia pozwanej (powódki wzajemnej) są nieprawdziwe, nie poparte żadnymi dowodami. Pozwana w żaden sposób nie rozliczyła się z powódką (pозwaną wzajemną) z majątku spółki, nie sporządziła nawet spisu majątku spółki. Nie przedstawiła żadnej dokumentacji co stało się z całym wyposażeniem i asortymentem aptecznym. Nadto powódka (pозwana wzajemna) wchodząc do spółki, wniosła do niej majątek, w tym wyposażenie apteki, które w żaden sposób nie zostało rozliczone. Powódka (pозwana wzajemna) zgodnie z ustaleniami z pozwaną (powódką wzajemną), kwoty opłaconego przez siebie podatku traktowała jako ekwiwalent za opłacone przez pozwaną (powódkę wzajemną) obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne na jej rzecz. W dalszej części powódka (pозwana wzajemna) zakwestionowała wskazywane przez pozwaną (powódkę wzajemną) koszty działalności spółki, bowiem to właśnie w procentowym udziale pozwanej (powódki wzajemnej) w zyskach spółki zawiera się jej wynagrodzenie za świadczoną pracę, w tym sprzedażową, a także rozliczanie księgowe.

Powódka w dniu 18 maja 2017r. rozszerzyła żądanie pozwu o kwotę 8.222 zł.

Wyrokiem z 14 czerwca 2017 r., V GC 92/16, Sąd Rejonowy w Olsztynie uwzględnił w całości roszczenie powódki oraz oddalił powództwo wzajemne. Nadto obciążył pozwaną całością kosztów postępowania. Orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

Aneksem z dnia 11 grudnia 2006 r. do umowy spółki zawartej w dniu 11 października 2001 r. pomiędzy E. D. a A. B. - powódka (pозwana wzajemna) I. N. wraz z pozwaną (powódką wzajemną) zawiązały spółkę cywilną dla prowadzenia działalności gospodarczej pod nazwą Apteka (...) s.c. mgr farm. I. N., M. N., mgr farm. E. D., A. B..

Aneks nr (...) do wyżej wymienionej umowy ustalał, że po odejściu ze spółki E. D.i A. B., I. N. przysługuje udział w dochodach Apteki (...) w wysokości 20%, zaś M. N. w wysokości 80%.

W ramach prowadzonej działalności aptekę prowadziła pozwana, przy jednoczesnym zatrudnieniu kierownika apteki. Powódka nie uczestniczyła w podziale zysków, zgodnie z przysługującym jej udziałem.

W dniu 12 listopada 2014 r. powódka złożyła oświadczenie o wypowiedzeniu udziału w spółce cywilnej Apteka (...) s.c. ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014 r. Jednocześnie powódka wniosła o dokonanie rozliczenia jej udziału w dochodach spółki za lata 2012, 2013, 2014 ustalając dochód na łączną kwotę 40.000 zł

Powódka wyraziła zgodę na przystąpienie do spółki wnuczki pozwanej, w zamian za rozliczenie finansowe za lata 2012 i 2013, co jednak nie nastąpiło.

Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego rewidenta, który zbadał rzetelność rozliczeń w spółce stron w latach 2012-2014.

Sąd Rejonowy wskazał, iż przy ustalaniu stanu faktycznego oparł się na dokumentach i nie dał wiary zeznaniom pozwanej, albowiem były one niejasne, nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego oraz opinią biegłego z zakresu rachunkowości.

W ocenie Sądu I instancji, żądanie powódki winno być rozpoznane w procesie, albowiem spółka nie posiadała żadnego majątku podlegającego podziałowi. Uznał, że nie może mieć bowiem zastosowania norma art. 618 k.p.c., gdy przedmiotem postępowania nie jest zniesienie współwłasności z uwagi na brak majątku wspólnego podlegającego podziałowi.

Sąd wskazał, że przedmiotem sporu było roszczenie o wypłatę udziału w zyskach spółki. Jako podstawę roszczenia powódki wskazał art. 871 § 2 k.c. uznając, że w sprawie nie chodzi o podział zysku, tylko o wypłatę przypadającego powódce udziału obliczonego według stanu majątku spółki w czasie wystąpienia z niej powódki.

Sąd I instancji zauważył, że powódka na piśmie nie zrzekła się udziału w zyskach spółki. Pozwana nigdy nie kwestionowała, że nie rozliczyła się z powódką z uzyskanego dochodu za lata 2012 – 2014, wskazując jedynie, iż powódka oświadczała jej ustnie, iż nie będzie dochodzić tych należności. W ocenie Sądu, brak było dowodów wskazujących na rezygnację powódki z udziału w zyskach spółki.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana na zakończenie działalności apteki przeprowadziła spis z natury z dnia 31 grudnia 2014r., w którym wykazała stan zero. Zauważył jednak, że zespół spisowy nie odpowiadał obowiązującym przepisom prawa, albowiem skład zespołu był nieprawidłowy. Nadto zwrócił uwagę, że brak było informacji, kto i w jaki sposób zagospodarował zapasy towarów, skoro stan towaru na dzień 31 grudnia 2014r. wykazał zero. Remanent powinien zawierać nie tylko spis towarów, ale też pozostałych składników. W dniu 16 stycznia 2015 r., po zakończeniu działalności apteki, pozwana otrzymała kwotę 8.115,03 zł z tytułu refundacji za leki. Sporna pozostawała kwestia rozliczenia uzyskanej kwoty refundacji. Pozwana twierdziła, że została ona uwzględniona w 2014 r. Zgodnie z opinią biegłego konieczne było dokonanie korekty rozliczenia za 2014 rok poprzez doliczenie kwoty uzyskanej refundacji.

Sąd Rejonowy stwierdził, iż pozwana nie sporządziła poprawnego i zgodnego z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wykazu składników majątku likwidowanej spółki. Brak jest dowodów wskazujących na zwrot leków do (...) hurtowni w D.. Nie wiadomo w jakiej ilości i w jakiej kwocie leki zostały zwrócone. W tym zakresie pozwana jedynie formułowała niczym nieudokumentowane twierdzenia. W roku 2014 pozwana nie uwzględniła refundacji otrzymanej za rok 2014 w styczniu 2015 r. Koszty zakupu leków w 2014 r. nie zostały skorygowane poprawnie w związku ze zwrotem towarów. Brak jest śladów zwrotu leków zarówno w ewidencji zakupów za 2014, która winna być skorygowana o zwrócony towar, jak też w podatkowej księdze przychodów i rozchodów. W związku z tym przyjęto jako założenie kwotę 33.000 zł z roku 2013 jako stan zapasów towarów na koniec 2014 r. W tej sytuacji pozwana nie wykazując faktycznego stanu zapasów na dzień 31 grudnia 2014 r., sfinansowała koszty likwidacji

apteki. W związku z tym dochód z tytułu udziału w spółce to kwota 35.548,67 zł. Po odliczeniu składek zdrowotnych płaconych przez spółkę, dochód do wypłaty dla powódki stanowi kwotę 29.774,11 zł. Pozwana nie udokumentowała w żaden sposób kosztów likwidacji apteki. Sąd wskazał przy tym na podstawie przeprowadzonego w sprawie dowodu z opinii biegłego, iż pozwana prowadziła księgi spółki w sposób nierzetelny.

Uwzględnienie powództwa nastąpiło na podstawie art. 871 § 2 k.c., powództwo wzajemne Sąd I instancji oddalił jako nieudowodnione. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła pozwana (powódka wzajemna), zaskarżając je w całości. Orzeczeniu zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych znajdujący wyraz w błędnych ustaleniach, że:

- a. powódce należy się zwrot z tytułu rozliczenia spółki cywilnej, w szczególności zwrot w kwocie 29.774 zł,
- b. powódce wzajemnej nie należy się zwrot wydatków poczynionych w związku z likwidacją spółki w kwocie 2.136,04 zł,
- c. powódka nierzetelnie prowadziła księgi podatkowe, pomimo nieprzeprowadzenia badania rzetelności ksiąg i niewskazania, które zapisy księgowy nie odzwierciedlają stanu rzeczywistego,
- d. powódka nie przedstawiła dowodów zwrotu towarów, gdy w aktach sprawy znajdują się faktury korygujące,
- e. po rozwiązaniu spółki pozostał majątek podlegający podziałowi, w sytuacji gdy w rzeczywistości osiągnęła ona stratę,
- f. protokół spisu z natury sporządzony przez pozwaną i osobę trzecią nie jest rzetelny, gdyż nie brała w nim udziału powódka (choć była zawiadomiona o terminie spisu i nie wyraziła chęci brania w nim udziału),
- g. pozwana nie uwzględniła w przychodach kwoty uzyskanej z refundacji leków, w sytuacji gdy czyniła w sposób dozwolony prawem i w wyniku czego kwota uzyskana z refundacji leków została zaliczona przez Sąd do przychodów podwójnie,

oraz błędnym pominięciu, że:

- a. zwrot towaru przez pozwaną został ujęty przez księgowość w rejestrze zakupu oraz w jednej zbiorczej pozycji kosztów w PKPR,
 - b. powódka nie wniosła do spółki wkładu, do wniesienia którego się zobowiązała, w związku z czym powinna wyrównać wynikającą stratę,
 - c. przychód z refundacji leków został uwzględniony jako przychód w 2014 r.
 - d. powódka nie wywiązała się z ciążącego na niej na mocy umowy spółki obowiązku wniesienia wkładu w postaci własnej pracy,
 - e. pominięciu, że niepobieranie przez powódkę zysków miało charakter alimentacyjny.
2. naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i oczywiście niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie przepisów:
- a. art. 871 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 875 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 199 k.c. poprzez jego nieprawidłową wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie polegające na wyrażeniu poglądu, iż przedmiotem niniejszej sprawy jest przypadający

powódce udział w majątku spółki według stanu majątku spółki w czasie wystąpienia i wskazanie, że do stanu tego majątku zaliczają się kwoty niepobranego przez powódkę zysku w latach 2012 i 2013,

b. art. 868 § 2 k.c. przez jego pominięcie, polegające na nieuwzględnieniu okoliczności, że podział zysku w spółce był dokonywany na bieżąco, najpóźniej z końcem roku obrachunkowego lub złożenia zeznania rocznego z tytułu podatku od osób fizycznych,

c. art. 867 § 1 k.c. przez ustalenie udziału powódki w majątku spółki w proporcji wyższej niż to wynika z umowy spółki (dotyczy to w szczególności udziału powódki w kwocie uzyskanej z tytułu zwrotu refundacji leków, gdzie Sąd nie dość, że policzył ją dwukrotnie, to jeszcze przyznał w całości powódce - choć z tego tytułu mogłoby się należeć powódce co najwyżej 1.622,40zł, oraz nieuwzględnieniu dokonanego przez pozwaną pomniejszenia kosztów wynikającego z ewidencjonowanych przez pozwaną faktur korygujących w związku ze zwrotem towaru i w ten sposób zaniżenie dwukrotnie przez Sąd kosztów działalności z tego tytułu,

d. art. 867 § 1 w zw. z art. 667 § 2 k.c. w zw. z art. 864 k.c. poprzez pominięcie, iż powódka (pозwana wzajemnie) ma obowiązek partycypować w stratach (w tym kosztach likwidacji spółki) w stosunku odpowiadającym jej podziałowi w zyskach tj. w kwocie 2.136,04zł, i nie ustaleniu kwoty należnej powódce wzajemnej z tego tytułu,

e. art. 5 k.c. w zw. z art. 471 k.c. w zw. z art. 860 § 1 k.c. w zw. z art. 861 § 1 k.c. poprzez przyznanie powódce udziału w majątku spółki, w sytuacji gdy powódka przez cały okres istnienia spółki nie wypełniła ciężącego na niej obowiązku wynikającego z umowy spółki, polegającego na świadczeniu pracy, przez co naruszała zasady uczciwości i lojalności kupieckiej, co skutkowało koniecznością obciążenia pozwanej dodatkową pracą - obowiązkami, które miała wykonywać powódka oraz generowało dodatkowe koszty wynikające z konieczności zatrudnienia dodatkowych pracowników,

f. § 11, § 21, § 27, § 28 i § 29 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1037 ze zm.) przez wyrażenie poglądu, że prowadzona przez spółkę podatkowa księga przychodów i rozchodów (dalej też PKPR) jest nierzetelna i odmówienie jej mocy dowodowej oraz przez wyrażenie poglądu, że skład zespołu sporządzającego spis z natury (remanent likwidacyjny) był niezgodny z prawem i w związku tym nieprzyznanie mu mocy dowodowej;

g. art. 867 § 1 w zw. z art. 411 pkt 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 871 § 1 i 2 k.c. zw. z art. 875 § 1, 2 i 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy niepobieranie przez powódkę zysku czyniło zadość zasadom współzycia społecznego gdyż z jednej strony powódka, z uwagi na brak zaangażowania w prowadzenia spółki nie czuła się do jego pobierania uprawniona albo uczestniczenia w podziale majątku spółki, gdyż jego pobieranie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a nawet w przypadku, gdyby uznać, że powódka była do takiego udziału uprawniona brak poboru przypadającego na nią zgodnie z umową spółki udziału w zysku oraz uczestniczenia w podziale w majątku spółki czyni zadość zasadom współzycia społecznego, gdyż stanowiło formę alimentacji rodziny pozwanej (powódka była teściową pozwanej i babcią córki pozwanej);

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie przepisów:

a. art. 618 § 1 k.p.c. i nast. k.p.c. oraz art. 201 § 1 i 2 k.p.c., art. 202 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i rozpoznanie sprawy przez Sąd Gospodarczy w trybie procesowym, w sytuacji gdy sprawa powinna być rozpoznana w trybie nieprocesowym przez Sąd cywilny i miało to istotny wpływ na wynik przez oparcie rozstrzygnięcia w sprawie o zasady prawdy formalnej, a nie prawdy obiektywnej, co skutkowało nieustaleniem wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, i doprowadziło do błędnego ustalenia, że powódce przysługuje roszczenie o zwrot kwoty wynikającej z podziału majątku spółki (choć domagała się wypłaty zysku za lata 2012-2014) w sytuacji, gdy spółka zanotowała stratę, oraz miało wpływ na rozstrzygnięcie o kosztach procesu, w szczególności niezastosowaniu reguły, o której mowa w art. 520 § 1 k.p.c.,

b. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. przez przypisanie pełnej wiarygodności opinii biegłego E. T. w sytuacji, gdy z treści tej opinii, już na pierwszy rzut oka wynika, że została wydana:

- w sposób sprzeczny z zasadami sztuki i elementarnej wiedzy z zakresu prawa podatkowego oraz rachunkowości, w tym zakwestionowania rzetelności ksiąg podatkowych, bez przeprowadzenia badania ich rzetelności oraz bez skonfrontowania zawartych w nich zapisów z materiałem źródłowym - tj. wydrukiem faktur kontrahenta, fakturami i innymi dokumentami księgowymi,
- z pominięciem zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego, w tym dokumentów źródłowych, tj. faktur Vat, faktur korygujących, rejestrów Vat, spisu z natury (remanentu likwidacyjnego),
- bezpodstawnym kwestionowaniu spisu z natury i ustaleniu przez biegłego stanu remanentu likwidacyjnego „z sufitu”,
- dwukrotnym policzeniu przez biegłego tych samych kwot wynikających z refundacji,

w wyniku bezpodstawnego zakwestionowania sposobu księgowania refundacji zastosowanego przez pozwaną,

c. art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. i nast. k.p.c. oraz w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu rachunkowości w sytuacji, gdy opinia biegłego E. T. była nierzetelna (z pominięciem materiału dowodowego lub wbrew treści dokumentów zgromadzonych w sprawie), niejasna i nielogiczna, oraz wskazywała *expressis verbis* na konieczność uzupełnienia materiału, a okoliczności, na które miał być przeprowadzony dowód z opinii biegłego miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy,

d. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i zastąpienie jej zasadą dowolnej oceny znajdującą swój wyraz w poczynieniu ustaleń faktycznych w sposób sprzeczny z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, w tym z bezzasadnym i bezpodstawnym pominięciem niekwestionowanych przez powódkę dokumentów PKPR, rejestru zakupów Vat, faktur korygujących, zastawiania faktur kontrahenta, bezzasadnym i bezpodstawnym pozbawieniu mocy dowodowej spisu z natury (remanentu likwidacyjnego), pominięciu zawiadomień powódki ze stosownym wyprzedzeniem o przeprowadzeniu remanentu likwidacyjnego, pominięciu umowy spółki,

d) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z § 27 ust. 1 ust. 2 i ust. 3, § 28 ust. 1 ust. 2, ust. 3 i ust. 4 i § 29 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów przez bezpodstawne ustalenie, że skład zespołu sporządzającego spis z natury był niezgodny z prawem, w związku tym nieprzyznanie mu mocy dowodowej,

e) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 3 i ust. 4 oraz § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów przez bezpodstawne ustalenie, że PKPR spółki nie była prowadzona w sposób rzetelny i w konsekwencji bezpodstawnym odmówieniu jej mocy dowodowej,

f) art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. przez zamknięcie rozprawy przed przeprowadzeniem wszystkich koniecznych i zawnioskowanych dowodów w sprawie, w szczególności dowodu z opinii innego biegłego z zakresu rachunkowości. Tym samym Sąd przedwcześnie zamknął rozprawę i wydał wyrok, a konsekwencją tego były błędne ustalenia faktyczne będące podstawą wydania wyroku oraz nierozpoznanie sprawy co do istoty, w szczególności w przedmiocie roszczenia powódki wzajemnej bezzasadnie je oddalając.

g) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 871 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 875 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 618 § 1 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia w sposób nielogiczny, niespójny, niekonsekwentny, niezrozumiały, i skupieniu się w nim na kwestiach nieistotnych w sprawie, a pominięciu okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz niewskazaniu jakie

kwoty i z jakiego tytułu składają się na kwotę zasądzoną powódce (suma kwot wskazanych przez Sąd nie daje kwoty zasądzonej powódce), co czyni instancyjną kontrolę rozstrzygnięcia niemożliwą.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w całości Sądowi Rejonowemu w Olsztynie we właściwym trybie nieprocesowym, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w całości Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, lub o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa I. N. w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej procesu w tym kosztów zastępstwa prawnego za I instancję według norm przepisanych oraz zasądzenie od pozwanej wzajemnej na rzecz powódki wzajemnej kwoty 2.136,04 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa prawnego za I instancję według norm przepisanych. Pozwana domagała się nadto zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania za II instancję wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódka (pозwana wzajemna) wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna w zakresie, w jakim skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania we właściwym trybie, tj. w postępowaniu nieprocesowym.

W przypadku rozwiązania spółki cywilnej wskutek tego, że w następstwie wystąpienia wspólnika ze spółki pozostał w niej tylko jeden wspólnik, do wspólnego majątku wspólników ma zastosowanie przepis art. 875 k.c. Rozliczenie z występującym ze spółki wspólnikiem, wynikające z art. 871 k.c., ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy po wystąpieniu tego wspólnika, spółka dalej funkcjonuje, co na gruncie niniejszej sprawy nie miało miejsca.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, według którego likwidację majątku wspólnego wspólników po rozwiązaniu spółki cywilnej przeprowadza sąd w trybie właściwym dla zniesienia współwłasności, tj. w postępowaniu nieprocesowym, stosując odpowiednio przepisy art. 617 i następne k.p.c. (vide: postanowienia SN: z dnia 30 września 1977 r., III CRN 76/77, z dnia 15 listopada 1990 r., II CZ 169/90; uchwała SN z dnia 6 września 1996 r., III CZP 98/96, Legalis).

Mimo że pismem inicjującym niniejsze postępowanie był pozew, to jednak wskazać należy, że zgodnie z regulacją art. 202 k.p.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, niewłaściwy tryb postępowania Sąd bierze pod uwagę z urzędu. Niezależnie więc od tego, że in casu powódka domagała się od pozwanej zapłaty na podstawie art. 871 k.c., Sąd I instancji mając na uwadze, że wystąpienie powódki ze spółki cywilnej doprowadziło do jej rozwiązania, winien był zastosować regulację związaną z rozwiązaniem spółki (art. 875 k.c.), a zatem przeprowadzić postępowanie nieprocesowe w celu zniesienia współwłasności, w ramach którego mógłby rozpoznać żądanie powódki podziału zysku wypracowanego przez spółkę.

Przepis art. 875 k.c. ma charakter przepisu dyspozytywnego i reguluje skutki rozwiązania spółki w odniesieniu do majątku wspólnego wspólników na wypadek, kiedy wspólnicy kwestii tej nie ustalili odmiennie. § 2 i 3 przepisu precyzują przeznaczenie majątku wspólnego w wypadku rozwiązania spółki cywilnej. W pierwszej kolejności przeznaczają się go na spłatę długów spółki (wspólników), a następnie zwraca się z niego wkłady wspólnikom, a na końcu pozostałą nadwyżkę dzieli się pomiędzy wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczyli w zyskach spółki (vide: wyrok SN z dnia 9 lutego 2000 r., III CKN 599/98, Legalis). Jak bowiem wynika z treści art. 875 § 1 k.c., od momentu rozwiązania spółki do wspólnego majątku wspólników stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych.

Na gruncie badanej sprawy zachodziła więc konieczność zastosowania regulacji art. 617 k.p.c. i zasad postępowania nieprocesowego. Reguły podziału majątku określają przepisy art. 211 i n. k.c. oraz art. 617 i n. k.p.c., przy uwzględnieniu art. 875 § 2 i 3 k.c.

Zgodnie z przepisem art. 875 § 2 k.c. wspólny majątek powinien służyć spłacie długów spółki, czyli realizacji wszelkich zobowiązań obciążających jej wspólników. Kolejnym etapem jest dopiero ustalenie, jaki majątek wspólny pozostał, jakiej wartości i jakie wkłady, jeśli zostały wniesione, winny zostać zwrócone, przy czym wkłady takie podlegają zwrotowi właśnie na zasadzie art. 871 k.c.

Powyższe prowadzi do wniosku, że wobec zastosowania niewłaściwego trybu postępowania, nie rozpoznano istoty sprawy, wobec czego zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego pozostawiono do rozstrzygnięcia Sądowi I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu (art. 386 § 6 k.p.c.) sprawy Sąd I instancji winien przeprowadzić postępowanie zgodnie z regułami wynikającymi z art. 617 i nast. k.p.c.

SSO Beata Kurowska SSO Wiesław Kasprzyk SSR del. Maciej Rzewuski

ZARZĄDZENIE

1. (...);

2. (...)

O. dnia 9 kwietnia 2018 r.